

fabulistike starih pridigarjev in učenjaške simbolike Picinellija (*similis pellicano* str. 11; *iungit amantes* 39; *maior in occasu* 40), kar pa so samo literarni petrefacti brez vsake zveze za našo dobo. Tudi sicer se nahaja v tej knjigi mnogo tehniških reminiscenc: „smela pesem, — ki cele te izpel še nisem“ spominja že zaradi nenavadne rime na Gregorčiča, kjer imamo vsaj dosledni „nesem“. Na Zupančičeve „razrite blazine“ spominja uvod na str. 18, kontrapozicija v prvi tercini na str. 30. pa na istega pesnika „Kuj me življenje, kuj“. „Jaz grem na pot, na daljno pot“, je pel že pred leti nekdo v almanahu „Na novih potih“; seveda se je tukaj misel izčistila; tam je nekdo (Koderman ali Hacin) hodil po zaljubljenih potih, Pregelj pa gre „na daljno pot, tja v mesto Betlehem“ (str. 23). „Po nebu plava mesec bled“ (str. 59) že v neki znani popevki. Prevod iz Coppéeja (str. 16) je pisec teh vrst čital že nekje drugje v nemškem jeziku (pri Ganghoferju ali Eufemii von Adlersfeld-Ballestrem?) in — boljši. Vse to so sicer dokazi, da si Pregelj za učitelje in vzore ni izbral ravno najslabših pesnikov in da se mu je vcepila v dušo lepota, kjer koli jo je našel. In to je tudi nekaj. Vendar za poeta še ne vse. Poet pokaže in ustvari lahko srečno in živo le to, kar je v njegovi notranjosti dozorelo in postalo doživljaj; refleksije in reminiscence so samo medle kopije. V epičnih pesnitvah je mnogo bolj srečen (prim. „Ob uri in dnevu“ 68; „Sneženo dete“ 74; — „Povest o solzah“ pa je nezmisljena str. 77—81), samo pazi naj na tehniko verza in na jezik. Da piše „odkar pa kruha *v nas* več ni — živimo od solza soli (45), to je za poeta zelo nepoetično, in da piše „deklamuješ“ (41) in ne zna postaviti povratnih zaimkov, to se pri slovenskem pisatelju ne da opravičiti z nobeno „poetsko svobodo“, ker ga je za to premalo — poeta. Pregelj ima dovolj čuta in zmisla za poezijo, samo svojih pesmi naj ne maši v tiskarski stroj. In dobro naj premisli, predno se bo s svojo „Novo komedijo“ skušal z Dantejem. J. A. Glonar.

Slovenski prevod »Jevgenija Onjegina«. — V zadnji številki „Zvonovi“ je napisal J. A. Glonar kritiko tega mojega prevoda. Pisana je dokaj stvarno in hvalo je treba pri nas dati kritiku, da je prevod tudi prečital in ga deloma celó primerjal z originalom (drugod se to samo po sebi razume!). Prijetno bi delovala tudi ona pogumna svežost, ki daje kritiku individualno barvo, ako bi v svojih apodiktičnih trditvah bazirala na evidentni dognanosti in ne le prepogosto tudi na osebнем mnenju kritika, ki je v isti meri podvržen zmoti, kakor je bil prelagatelj. — G. Glonar mi našteva nekaj nedoslednosti in takozvanih slovničnih „nepravilnosti“. Nič ne rečem, zlasti pa ne bom metal polen za pikolovci, ker po poklicu „sam pripadam k njim“. Kvečjemu, ako zaupam gosp. kritiku, da je takih stvari v prevodu še vsaj petkrat več. Razlagajo pa se takole: Prve vrste nedoslednosti, zlasti v naglasu je pridržal prelag. zato, da je lože ohranil romanu oni značaj, ki mu je zanj v prvi vrsti šlo: konverzacijsko lehkoto in neprisiljenost. Ker „Onjegin“ ni klasicistično delo, sem se izogibal vsega, kar bi dišalo po papirnosti in suhoparni slovniški pretiranosti. In ta glavni namen, menim, da se mi je tudi posrečil. Popolno doslednost v naglasu sem do izvestne meje žrtvoval tem lože, ker je naglas tudi v naši omikani konverzaciji jako nedosleden in celo v našem literarnem jeziku še nikakor ne fiksiran. Kot vzgled teh nedoslednosti pa bi bil g. Glonar izbral lahko boljše primere nego „nohté“ (v. 322, 326) in „nóhte“ (319); zadnje mesto se namreč pri meni glasi „za nóhte“, kar je čisto pravilno, ker predlog poteza naglas nazaj. Druge nedoslednosti, zlasti pravopisne in metrične (tu naravnost napake) odklanjam od sebe na drugo adresu. Ko se je „Onjegin“ pričel staviti, mi je namreč pisal g. dr. Ilešič, da želi faktor „Kat. Tiskarne“, da bi tudi on (Matični predsednik)

čital korekturo. Skoro nato pa mi je sporočil faktor sam, da dr. Ilešič želi čitati korekturo; o kakšni svoji želji mi faktor ni pisal. Jaz sem razumel izraz „čitati korekturo“ = popravljati tiskovne pomote. Tako je imel dr. Ilešič zadnjo korekturo, v kateri pa je marsikaj izpreminjal in me tudi tuintam na kakšno stvar opozoril. Kakor sem mu za poslednje hvaležen, tako mu do prvega pravice nikakor odrekati ne morem; saj razpolaga kot predsednik Matice z vsemi uredniškimi pravicami. Zato se mu ni bilo treba skriti za faktorjev hrbet. Omeniti pa moram, da je dr. Ilešič popravljaj zelo nedosledno. Zato stojte ponekod moje oblike: lehko, ugeniti, premkniti, kuhinja (kakor v ruščini), vnesti se itd. itd., drugod pa: lahko, uganiti, premakniti, kuhinja, unesti se (pri tem tipu polno sinicez!) . . . pa tudi to ne dosledno. Naravnost metrično napačno je g. predsednik popravil v. 3004–3005 v: „možje nasproti so kramljaje — se k mizi usedli se križaje“. Da je mene opozoril na moj slovniški lapsus „križoč“ — komu ne spodsne pero! — bi bil popravil metrično pravilno: „možje nasproti kramljajoč — prisedli so, se križajoč“. Ker pa je popravljaj sam, je vrnil namesto moških rim — ženske, kar tem bolj moti, ker ima sedaj med vsemi kiticami samo ta — vlečko . . . Tretje nedoslednosti in nepravilnosti se izkažejo pri luči pogledane kakor — tiskovne napake, katerih se žal nihče ne more ogniti. Sem spadajo vsi apostrofi, ki jih ima Glonar za variacije nedoslednih oblik (ako jih ni vnesel v tekst dr. Ilešič). Izraz „del“ namesto „knjig“ (829), v katerem vidi kritik „ponesrečeno slovnično igračo“, je tudi tiskovna pomota, zanesena po stavcu iz prejšnjega verza . . . Tiskovna hiba je tudi prekratki v. 3378, kjer stoji „tako kot preje“ namesto „tako kakor popreje“. Iz te napake Glonar med drugim zaključuje, da sem dal prevod prehitro iz rok! Ko je že bil pri tiskovnih pogreških, naj bi bil še omenil, da verza 3220 sploh ni, ker je izpadel. Glasi se: „in Fljanov z indispozicijo“. Z isto pravico, kakor gori glede prekratkega verza, bi bil lahko Glonar zasledil, da je v. 3751 — predolg, ker je tiskarski škrat raztegnil „zdaj“ v „sedaj“. Verz se mora glasiti: „le da mi zdaj ni do tega“. Prve vrste nedoslednosti in nepravilnosti vzamem pogumno sam nase in se jih upam zagovarjati pred vsakim, ki je zmožen spoznati, na kaj je bilo pri prevodu „Onjegina“ najbolj gledati (gladki, tekoči razgovorni ton!), in se ne bo spotikal ob tak, tolikrat v omikani konverzaciji rabljeni germanizem, kakor je „vstanu“. O variaciji, ki mi jo Glonar predlaga: „ne more vroča nič mladost“, povem, da mi jo je nasvetoval dober prijatelj že pred tiskom, a sem jo odklonil zato, ker mora logično poudarjeni „nič“ priti pred negacijo, ki jo podkreplja. Glonar nastopa v kritiki kot rigorozen slovničar, jaz sem pri prelaganju gledal bolj na estetski vtisk. Ako pa hoče, napravim tudi na to polje ž njim majhen skok. On pravi, da sta zvezi „za scela okni“ in „bore iskalec fantomov“ (nam. borni) — nepravilni. Zakaj? Meni se zdi, da sta izraza „scela“ (izcela) in „bore“ taki nesklonljivi besedi, kakor uči o njih po Miklošiču Šuman v svoji „Slovnici“ str. 118, prim. „žal besede v ustih ni“, Prešeren. Tudi so oba izraza rabili naši dobri pisatelji, na pr. „izcela-človek“, Zupančič, Naši Zapiski, III, 148; „ti bore, bore deklè!“ Kersnik, Zbr. spisi, V, 44.

Kar se tiče točnosti prevoda, moram reči, da sem posebno pozornost obračal nanjo. Ali vsa velika dela imajo mesta, katerih zmisel se različno razlaga, saj celo sorazmerno kratki „Krst“ Prešernov ni brez njih. Tudi Puškin jih ima v „Onjeginu“. Bil sem pripravljen na to, da bo kritika zadela ob taka mesta, če se bo našel kritik, ki bo prevod primerjal z izvirnikom. Tak kritik se je sicer našel, a navedel je eno samo mesto (v. 655), in jaz sem glede na interpunkcijo končne Puškinove redakcije celó drage volje pripravljen, pritrditi mu, vkljub temu, da je češki pre-

lagatelj Jung, čigar prevod „Onjegina“ je pesnik Machar — ki zna rusko — nazval edini ženijalni češki prevod sploh, ta verz po moje razumel. Pri tem verzu, kjer je imel torej Glonar, menim, prav, se je izrazil še oprezno, češ, da je „izvirnik malo drugačen“. Potem pa je našel hitro zaporedoma še dve, sicer ne tako dvomljivi mesti. Postal je pogumen in me na brzo roko obsodil. Pa si oglejmo dotični mesti! — Puškin razkrinkuje takozvane prijatelje, ki so kakor mačke, ki spredaj ližejo, zadaj pa praskajo. Potem preide na sorodnike in dokazuje isto, kar pravi naš pregovor: „žlahta je raztrgana plahta“. Špecijalno o poslednjih pravi doslovno: „My ih objazany laskatj, — Ljubitj, duševno uvažatj — I, po obyčaju naroda, — O Roždestvě ih navěščatj, — Ili po počtě pozdravljatj — Čtob ostaljnoe vremja goda — Ne dumali o nas oni . . . I tak, daj Bog im dolgi dni!“ Potem nadaljuje: „Za to ljubovj krasavic něžnyh — Nadežnej družby i rodstva: — Nad neju i sred bur mjatežnyh Vy sohranjaete prava — Konečno tak. No vihор mody, - No svoenravie prirody -- No mněnja světskago potok . . . — A milyj pol, kak puh legok“. Jaz sem to preložil: da so sorodniki samo zato na svetu,

„ . . . da jih ljubeč negujemo,
prisrčno jih spoštujemo,
po stari narodni navadi
za Božič gre vizita jim,
al v pismih se čestita jim,
da celo leto se neradi
spominjajo na nas oni . . .
naj torej sam Bog jih živi!

Nad vsa prijateljstva, sorodstva
ljubezen cenim krasotic,
ker tudi v strasti se od vodstva
ne odpoveš, ne od pravic.
Seveda je tako. A moda
in svojeglavna njih (žensk!) priroda,
kaj svet poreče poštenjak . . .
In lepi spol je sploh lehák.“

Postavimo zraven Glonarjevo mnenje: „Verzi 2204—7 imajo v izvirniku bolj preprosto in jasno zmisel: sorodnike moramo o Božiču obiskati ali jim pismeno čestitati, da bi si ostalo dobo leta ne mislili o nas . . . (kaj, tega Puškin ne pove, uganemo pa lahko, da nič lepega.) — Verze 2213—2216 je prelagatelj krivo umel in zato preloga tukaj ne daje pravega zmisla. Puškin pravi: „Je že tako. Le moda, samolastna narava, potok svetskega javnega mnenja . . . (to troje se ne da vladati). A lepi spol je lehak kakor puh.“ Prelagatelj je namesto tega, pri Puškinu ostro poudarjenega kontrasta postavil neizrazit brezbarven, napačen ‚in‘, v verz 2214 pa vihotapil nepotrebni ‚njih‘, ki zmisel pači in krivi.“

To je dovolj kategorično rečeno. Jaz, ki sem se tri leta neprestano bavil z „Onjeginom“, povem in priznam, da bi si ne upal nikjer tako zatrdno poudariti, da je moj prevod pravilen, kakor tukaj trdi Glonar, da je — napačen. In vkljub njegovi apodiktčnosti ostanem jaz — pri svojem. Oglejmo si malce preporna, zgoraj razprostrta mesta! Puškin misli po mojem mnenju takole: Sorodniki so zato na svetu, da jim mi za Bóga ne pozabimo o Božiču voščiti vse najboljše za prihodnje leto, v katerem se potem oni (kontrast!) cel čas niti ne spomnijo na nas. S sorodniki ni torej nič, Bog ž njimi! Veliko več užitka nam nudijo lepotice, ker celo v strasti obdržimo vodstvo nad njimi. Toda (in tu pride Puškinu tako priljubljena omejitev!) ženske niso vdane samo nam; poleg nas gospodari nad njimi moda, njih (ta „njih“ pri meni zmisla ne pači, ampak bistri!) svojenravna muhasta natura in pa seveda ljudsko mnenje; vsemu temu se ženska rada poda, vse to jo lahko prekrene, ker je lehka kot puh. „In sploh“ je torej kot povzetek v slovenščini čisto

pravilen. Pač pa naj mi Glonar dovoli, da se začudim, kako je mogel ruski adverzativni „no“ prevajati z „le“!

To je torej moje mnenje glede teh mest. V podkrepilo naj mi bo dovoljeno povedati, da so to ravno tako razumeli še trije drugi odlični prelagatelji „Onjegina“. Čeh V. A. Jung prelaga gori razprta mesta: „... by zbyvající dobu roční — nas vypustili z myšlének — — ba právě; ale vichr mody — lest' vrozená jim od přírody — a strach, co tomu řekne svět — a milá pleť — tot' pirka let!“ Poljak Leo Belmont: „Aby w ich myślach resztę roku — Nie został po was ani ślad... Zapewnie tak. Lecz zmiany mody — Kobiecej duszy niepogody, — Opinii świata bystry ruch... Płeć piękna — lekka jest jak puch.“ Nемеc Bode nstedt: „Damit sie sonst den ganzen Rest — Des Jahrs uns aus dem Blick verlieren... Zwar Vieles ändert die Erscheinung: — Die Launen der Natur, die Meinung — Der Modenwelt; und ist den Fraun — Denn überhaupt ins Herz zu schau.“ — Italijani pravijo: traduttori — traditori; predlagam, da se za naše kraje v tolažbo prelagateljem dostavi: popravljalci — pokvarjalci. *Dr. Ivan Prijatelj.*

„Hrvatsko Kolo.“ Naučno-književni zbornik. Knjiga V., 1909. (Izdala „Matica Hrvatska.“) Obsežna knjiga s 445 stranmi! Beletristika se v njej druží z znanostjo, znanost z umetnostjo pa spajajo „Utisci sa spljetske izložbe“, ki jih je objavil v „Kolu“ dr. F. D. Marušić.¹⁾ Za sedaj naj poročam o znanstvenih člankih, ki so zastopani v knjigi. Astronomija in slovensko-hrvatska zgodovina, filozofija in sociologija so jim predmet. O socializmu med Slovenci piše g. Albin Prepeluh v kratkem članku, ki pa ne bo dosegel svojega namena, ker je spisan presplošno; socialno delo kot važen del narodnega dela in primeroma dobra socialna organizacija Slovencev sta glavni točki Prepeluhove razprave. Z druge strani razsvetljuje socialno življenje vobče naš dobri znanec, tajnik „Matice Hrvatske“, prof. dr. Albert Bazala, pisatelj „Povjesti filozofije“, ki jo izdaja „Matica Hrvatska“, in sicer v članku „Egoizam i altruizam“. Vidi se pisatelju, da se mu je duh mnogo kretal po filozofskem polju in si je pri tem obrusil orodje — filozofski jezik. V dialogu kakor Platon nam razvija svoje misli, in taka dramatična oblika je za populariziranje baš filozofije najprimernejša; do popolne veljave prihajata pri tem govor in prigovor. Dr. Bazala ne pristaje ob trditev, da bi bil altruizem le nekako dobro „shvačen lastni interes“ (prikrit egoizem), da je altruizem časovno poznejši od egoizma in da je nekako sekundaren; egoizem in altruizem sta marveč vzporedna pojava in izvirata oba enako iz človeške prirode; življenje ni krog, ki bi mu v središču bil egoizem, ampak je elipsa, ki ima dve žarišči; ti žarišči morata biti v pravem odnošaju, ako naj bo lik lep. S tega stališča presoja dr. Bazala Nietzscheja, ki je teoretično zavrgel altruizem, a ga v konsekvencah vendar le zopet moral uvesti; zakaj njegov nadčlovek se končno vendar le smatra za sredstvo za razvoj človeškega roda. Nasprotno uničuje Tolstoj egoizem v sebi, skrbeč za drugega, a pozablja, da bi po svoji teoriji skrbel najbolje za tega „drugega“, ako bi ga učil, naj uniči samega sebe. Toda, prijatelj Bazala, zdi se mi, da tiči v tem prigovoru Tolstega teoriji ipak sofizem; svrha nam namreč more biti: očuvati celoto, a dele le v toliko, kolikor ne škodujejo celoti. Pomisli dalje, Alberte, ali naj s teboj smatramo za vzgojo vsak razvoj sil po „individualnih sposobnostih“ (str. 156.)? Kolikor se razvijajo sile iz sebe, toliko ni govoriti o vzgoji. A kolikor se razvijajo sile po „posebnih prilikah“, pa imamo že opraviti s činjenicami, ki

¹⁾ To poročilo Marušićevo utegne sedaj zanimati tem bolj, ker smo imeli v Ljubljani izložbo dalmatinskih umetnikov.